

FURESØ museer

Adresser på udstillingssteder:

Mosegaarden

Skovgårds Allé 37, 3500 Værløse

Åbent tirsdag - fredag kl. 11-16, søndag kl. 13-16

Lukket alle helligdage samt søndage i juli.

Immigrantmuseet

Stavnholtvej 3, 3520 Farum

Åbent tirsdag - lørdag kl. 10-16

Lukket alle helligdage.

Købmandsmuseet Cornelen

Stavnholtvej 186, 3520 Farum

Åbent første og sidste søndag i måneden kl. 13-16

Lukket januar, juli og august.

Adresse på arkiver:

Furesø Arkiver

Lokalarkiv, læsesal og stadsarkiv

Kulturhuset, Stavnholtvej 3, 3520 Farum

Åbent mandag - torsdag kl. 11-16

(Læsesalen kun med ekspedition til kl. 15)

Administration: Kulturhuset

Stavnholtvej 3, 3520 Farum

Tlf. 7235 6100

www.furesoemuseer.dk

www.immigrantmuseet.dk

Furesø Museer Nyt udkommer 2 gange årligt.

Redaktion: Cathrine Kyø Hermansen (ansv.) og Mathilde Laurent.

Redaktionen er afsluttet maj 2017. Næste nr. udkommer januar 2018.

Design, sats, tryk og produktion:
WIKKE - reklame & tryk

Oplag: 2.000 stk.

ISSN 1902-5114

Diana Velasco står bag billedsamlingen i Immigrantmuseets kommende særudstilling.

FURESØ museer
nyt

21 | JULI-DECEMBER 2017

Lokalhistorie i fint samspil med ind- og udvandringshistorie på Furesø Museer

Efteråret på Furesø Museer ser ud til at blive lige så begivenhedsrigt som foråret. I efterårets udstillinger kan man opleve, hvordan der er fokus på både at formidle lokalhistorie såvel som ind- og udvandringshistorie.

Den 4. april åbnede en ny særudstilling på Mosegaarden, *"Farum – Byen ved vejene"*, der belyser Farums lokalhistoriske udvikling fra lille landsby til moderne forstad. Udstillingen vil vare frem til februar 2018.

På Flyvestation Værløse bliver der i disse dage arbejdet på at styrke historieformidlingen, idet man arbejder ambitiøst på at skabe mere permanent aktivitet i, og omkring Hangar 2. Eksempelvis et flyværksted, hvor besøgende snart vil kunne komme helt tæt på de gamle veteranfly, som de garvede flyentusiaster arbejder på at istandsætte og bevare.

Dem, som er hurtige, vil også stadig kunne nå at opleve Immigrantmuseets aktuelle særudstilling *"Danske Rødder – Amerikanske Horisonter"*, som har været aktuel siden januar og som kan opleves frem til slutningen af juli. Særudstillingen fortæller om lokalhistorie og udvandringshistorie, idet den beretter om den berømte borger fra Farum, pioneren Peter Lassen, og den danske udvandring til USA.

Det selv samme tema bliver dertil behandlet i vores seneste letlæsningsbog, *Til Amerika*, som handler om to børn fra Furesøegnen, Robert og Rose, som sammen med deres familie udvandrer til Amerika i begyndelsen af 1900-tallet.

Ind- og udvandringshistorie optræder igen som et aktuelt tema, når Immigrantmuseet åbner en ny stor udstilling om arbejdsmigration på tværs af tid i midten af september. Udstillingen er kulminationen på tre års forskning, som er sket i et samarbejde mellem Aalborg Universitet, Udvanderarkivet og Immigrantmuseet.

Jeg ønsker Jer god fornøjelse med udstillingerne og god læselyst.

Cathrine Kyø Hermansen
Museums- og arkivchef

Købmandsmuseet Cornelen,
Immigrantmuseet og Mosegaarden

Fra indvandrings- til migrationshistorie

Af **Emilie Paaske Drachmann** | museumsinspektør

Siden Immigrantmuseet en kold januar dag i 2012 slog dørene op i Farum Kulturhus, har museet gennem den permanente udstilling og skiftende særudstillinger fortalt om de mange mennesker, der gennem historien er indvandret til Danmark. Men for at indvandre til et land er man nødt til at udvandre fra et andet. I 2017 og 2018 har museet valgt at fokusere bredere på migrationshistorie og dermed ikke kun fortælle om dem, der er rejst ind, men også dem, der er rejst ud.

I første halvdel af 2017 har museet således været aktuel med særudstillingen *"Danske Rødder – Amerikanske Horisonter"*. Udstillingen fortæller bl.a. om smeden Peter Lassen fra Farum, der rejste til Californien og endte med at få en nationalpark opkaldt efter sig. Det er stadig muligt at se udstillingen, der er opsat i særudstillingslokalet sommeren over.

Den 16. september åbner museets nye store særudstilling, der handler om både indvandring til og udvandring fra Danmark. Udstillingen udgør afslutningen på et stort samarbejdsprojekt mellem Immigrantmuseet, Udvandrerarkivet i Aalborg og Aalborg Universitet. I projektet har forskerne Sahra-Josephine Hjorth, Pernille Skovgaard Christensen og Trine Lund Thomsen set nærmere på forskellige migrationsstrømme for at afdække forskelle og ligheder mellem disse. På hvilken måde har tyrkiske og rumænske arbejdsmigranter oplevet af at komme til Danmark i 1960'erne og omkring årtusindeskiftet noget til fælles med danske udvandrere til USA, Argentina eller Australien?

Hvordan blev de modtaget, og blev de integreret i det nye samfund? På hvilke måder har migranter opretholdt kontakt til deres hjemland? Hvilke elementer af hjemlandets kultur har de efterfølgende generationer bevaret? I dag giver den teknologiske udvikling migranter rig mulighed for at kommunikere med familie og venner i hjemlandet over telefon eller skype, men hvordan stod det til for danskere i Argentina eller Amerika i slutningen af 1800-tallet? Det er spørgsmål som disse, udstillingen vil belyse på baggrund af forskningsprojekternes resultater. Dette vil blive formidlet i udstillingen via. bl.a. tekstbannere, lydstationer og billeder fra kunsteren, Diana Velasco.

Museets fokus på udvandrere fortsætter til foråret 2018, hvor Immigrantmuseet viser særudstillingen *"Udvandrerne"*. Udstillingen er skabt af Museum Mors, der venligst har udlånt den til Immigrantmuseet. Gennem video og lydoptagelser kommer man i udstillingen helt tæt på nogle af de morsingboere, der drog over Atlanten i forsøg på at skabe sig en bedre tilværelse i Amerika.

Udover disse særudstillinger er det naturligvis stadig muligt at fordybe sig i indvandringens kulturhistorie i den permanente udstilling. Dertil kan man opleve en lille fotoudstilling i gangarealet udenfor museet, som handler om de tyrkiske gæstearbejdere, som kom til landet i slutningen af 1960'erne. Billederne er taget af Uwe Bødewadt og kan opleves hen over sommeren. ■

"På hvilke måder har migranter opretholdt kontakt til deres hjemland? Hvilke elementer af hjemlandets kultur har de efterfølgende generationer bevaret?"

Diana Velasco står bag billedsamlingen i Immigrantmuseets kommende særudstilling.

Er gården værd at bevare?

Af Bjarne Birkbark | arkivar

En vigtig del af museet ansvarsområde er formuleret i Museumslovens Kapitel 8, der forpligter de statsanerkendte museer til at samarbejde med frednings- og planmyndighederne om at sikre væsentlige bevaringsværdier for eftertiden. Dette arbejde, der løbende foregår på Furesø Museer, er ikke noget, der i det daglige er synligt, men ikke desto mindre er det en meget vigtig museumsopgave. Kapitel 8 arbejdet er ofte langsigtet og bidrager til udarbejdelse af lokal- og kommuneplaner.

SAVE-registrering

I forbindelse med udarbejdelsen af en ny kommuneplan har miljøafdelingen i Furesø Kommune ønsket at få kortlagt, hvilke bygninger i det åbne land der er bevaringsværdige. Dette sker gennem en såkaldt SAVE-registrering. I forbindelse med udarbejdelsen af en sådan registrering er Furesø Museer blevet bedt om at bidrage med arkivalske undersøgelser, der hovedsageligt drejer sig om historiske fotografier og skriftlige kilder om bygninger, der er ældre end år 1900, og som ikke ligger i byområder, men i det åbne land (I byområderne er der allerede lokalplaner og dermed dokumentation i forvejen). Der er tale om henved 100 ejendomme i kommunen, der skal SAVE-registreres.

En SAVE-registrering indebærer, at bygningernes bevaringsværdi bliver vurderet ud fra en række kriterier:

Enkeltbygninger vurderes på fem områder:

Arkitektonisk værdi, fx om bygningen er et godt eksempel på en bestemt byggestil, eller en egns- eller tidstypisk byggemåde.

Kulturhistorisk værdi, fx om bygningen er blevet beboet af en kulturhistorisk personlighed eller har spillet en særlig historisk rolle.

Miljømæssig værdi, fx om bygningen indgår i et særligt bymiljø.

Originalitet, dvs. om bygningen fremstår, som da den blev bygget.

Tilstand, dvs. om bygningen er velholdt.

Vurderingerne sammenfattes i en karakter fra 1-9, hvor bygninger med karakter 1-4 betegnes som bevaringsværdige.

“Efter at alle ca. 100 ejendomme med i alt ca. 190 bygninger er blevet vurderet, bliver der udarbejdet en rapport, hvor de enkelte bygninger beskrives og tildeles en bevaringsværdi.”

I arbejdet med at udarbejde denne SAVE-vurdering er der behov for oplysninger om ejendommens alder og oprindelse, og det er ligeledes vigtigt at kunne dokumentere bygningerne med fotos – helst så langt tilbage i tiden som muligt.

Efter at alle ca. 100 ejendomme med i alt ca. 190 bygninger er blevet vurderet, bliver der udarbejdet en rapport, hvor de enkelte bygninger beskrives og tildeles en bevaringsværdi.

Kulhus i Værløse – et konkret eksempel

Vurdering og tildeling af bevaringsværdighed kan være kompliceret og udløser ofte mange diskussioner blandt de fagpersoner, der deltager i arbejdet.

Et eksempel på dette er vurderingen af den gruppe bygninger, som ligger ved Kulhus i Værløse. Her er det lidt specielle, at Kulhus' hovedbygning, der består af hovedfløjen og en sidebygning, begge opført i 1769 - som en af de få i Furesø Kommune - er fredet (1945), men det gælder ikke de omkringliggende bygninger.

Bygningen ligger ved den gamle Frederiksborg Landevej, ikke langt fra Furesøens bred, nord for Hareskov og Hillerødmotorvejen. Miljømæssigt har Kulhus stor værdi pga. sin fritliggende placering ud til den gamle Frederiksborgvej, og en have der strækker sig ned mod Furesøen. Den kulturhistoriske værdi ligger i bygningens ydre oprindelige og statslige fremtræden. Endvidere er bygningen et typisk eksempel på et landsted fra sidste halvdel af 1700-tallet, der gerne blev placeret inden for et dagsridt fra København.

Til forskel fra fredningen tager denne SAVE-registrering en helhedsvurdering af det kulturhistoriske miljø, hvor både de omkringliggende bygninger og nogle små huse på den modsatte side af vejen inddrages. Dette gøres, fordi disse mindre bygninger indgår i et samlet miljø omkring Kulhus og ikke bør ses og vurderes løst fra. ■

Hovedbygningen på Kulhus - der ses her til venstre - er fredet, men der er endnu ikke taget stilling til, om de øvrige bygninger er bevaringsværdige. Dette sker i forbindelse med den igangværende SAVE-registrering af landbygningerne i Furesø Kommune. Foto: Sylvest Jensen.

Hangar 2

Af Anders Thorkilsen | museumsinspektør

Flyvestation Værløse og Furesø Kommunes historie er sammenvævet. Man kan altså ikke rigtig sige det ene uden at tænke det andet. Nok er det en del år siden, at flyvestationen blev nedlagt, men dens historie lever videre. Både blandt os men også ude på området, hvor der i disse dage er forhandlinger i gang mellem Furesø Kommune, Freja Ejendomme og Værløse Flyhistoriske Hangar om en mulig etablering af et formidlingssted i Hangar 2.

Flyvestation Værløses historie strækker sig over generationerne og båndene til lokalområdet er tætte. Forhistorien begynder i 1910, hvor der blev oprettet en militær teltlejr for infanteriet. Dengang var flyhistorien nemlig i sin helt spæde fase, og Forsvaret rådede endnu ikke over nogen flyvemaskiner. Værløse-lejren, som den blev kendt som, blev udbygget under 1. Verdenskrig, men det var først fra 1934, at lejren blev udbygget som militær flyveplads. I 1937 blev Hangar 2 så opført.

Hangar 2 gik fri, da de tyske jagerfly, den 9. april 1940, sværmede ned over flyvepladsen og beskød de mange danske flyvemaskiner, der stod opstillet foran hangarene. Under den efterfølgende besættelse overtog det tyske luftvåben, eller Luftwaffe, kontrollen over Værløse-lejren, og en række anlægs- og forbedringsarbejde blev gennemført. Blandt andet blev Hangar 2 sløret med camouflagenet, som en sikkerhedsforanstaltning mod luftangreb.

Befrielsen og afslutningen af 2. Verdenskrig i 1945 markerede begyndelsen på en ny verdensorden. Et jerntæppe blev rejst mellem øst og vest, Danmark indtrådte i NATO, og den kolde krig formede livet i Værløse-lejren. I 1950 blev Flyvevåbnet oprettet som selvstændigt værn, og året efter blev Værløse-lejren omdøbt til Flyvestation Værløse. Flyvestationen var dog mere end en brik i den kolde krig, for det var også her, at den berømte redningseskadrille 722 holdt til, blandt andet i Hangar 2. For at kunne huse eskadrillens nye og større redningshelikoptere blev Hangar 2 ombygget i 1967, hvor taget blevet hævet.

Historien omkring Flyvestation Værløse blev endnu engang formet af verdenshistoriens gang, da Berlinmurens fald i 1989 signalerede

Eskadrille 722s redningshelikoptere var et kærkommet syn for folk i havsnød. Her ses en Sikorsky S-55 i Hangar 2.

afslutningen på den kolde krig. Forsvaret måtte tilpasse sig den nye sikkerhedspolitiske dagsorden, og det ledte til, at flyvestationen reelt blev nedlagt i 2004.

Nedlæggelsen betød, at Flyvestation Værløses ellers så omfattende forsvarshistoriske kapitel blev afsluttet, og lokalområdet mistede da også en vigtig arbejdsplads. Kimen til et nyt kapitel blev lagt.

For selvom hovedparten af den engang så hektiske flyvestation lå i dvale, og bygninger som Hangar 2 blev medtaget af tidens tand, blev området aldrig glemt. Potentialet var simpelthen for stort, både med hensyn til formidling af historie, områdets rige flora og fauna samt mulighed for friluftsliv og innovativ byplanlægning.

Det er som led heri, at Furesø Museer støtter op om at vække Hangar 2 til live igen - som et formidlingssted. Her er et af målene at få istandsat den gamle hangar, så den blandt andet kan bruges som flyværksted med plads til offentligheden. Ambitionerne er, at Hangar 2 skal være et sted, hvor du skal kunne kigge forbi og se flyentusiaster arbejde på de gamle flymaskiner. Du vil også kunne se udstillinger, og der skal være særlig plads til Skoletjenesten og aktiviteter for børn. Hangar 2 skal altså være et sted, hvor du, uanset alder, kan få dig en snak og samtidig blive klogere og en oplevelse rigere. ■

“...et af målene at få istandsat den gamle hangar, så den blandt andet kan bruges som flyværksted med plads til offentligheden.”

Til Amerika på Verdens Bogdag

Af Lise Milan Nielsen | skoletjenestemedarbejder

Hvis du skulle udvandre til et andet land, hvad ville du så tage med dig? Det spørgsmål blev alle 2. klasser i kommunen stillet i anledningen af Verdens Bogdag 2017. For hvad er egentlig vigtigst, når man skal flytte til et nyt land? Er det pas, penge og mobil, eller tøj, sko og legetøj?

I forbindelse med Verdens Bogdag d. 23. april forærer Furesø Kommune hvert år alle børn i kommunens 2. klasser en læsningsbog. Bøgerne tager udgangspunkt i lokale begivenheder, historier eller sagn med det formål at fremme læselysten blandt børn og øge tilhørsforholdet til lokalområdet. Årets bog er skrevet af museumsinspektør Freja Gry Børsting, og er et samarbejde mellem Furesø Museer, Skoleforvaltningen og Skolernes Pædagogiske Læringscentre (PLC'er). Bogen hedder *Til Amerika* og handler om de to børn, Robert og Rose, der levede i Værløse for over 100 år siden. Deres verden blev vendt op og ned, da deres far, pga. trange kår, valgte at tage familien med til Amerika. Familien flyttede med løftet om gratis jord, og håbet om rigdom og en bedre fremtid. Men det er ikke altid lige let at forlade alt det, man kender til fordel for et nyt liv på den anden side af jorden.

Pas, penge, sundhedskort og slik

Familien udvandrede til Amerika i 1904, men deres problematikker, overvejelser og ønsker for fremtiden er noget mange børn i dag stadig kan nikke genkendende til. Mange familier har nemlig prøvet at forlade deres land og rejse mod et nyt, enten pga. arbejde, kærlighed, krig eller noget helt andet. Ved præsentationen af den nye bog blev alle eleverne derfor stillet spørgsmålet: "I skal sætte jer i Robert og Roses sted og forestille jer, at I skal udvandre fra Danmark til et fremmed land. I må kun have én kuffert med. Hvad ville I pakke?"

De fik et ark papir med en kuffert og nogle forslag til ting, man kunne

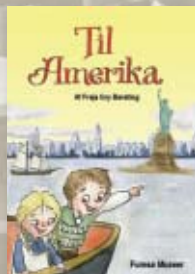
pakke, og så gik de ellers i gang. Eleverne gik til opgaven med stor iver, og tænkte sig nøje om. Hvad var vigtigt at få med? Og hvad kunne undværes? De fleste elever var dog enige om, at især tre ting var vigtige: Pas, penge og sundhedskort. Dog blev der også plads til en masse slik i de fleste kufferter, så man ikke blev sulten på rejsen. Mange af eleverne gav også udtryk for, at de gerne ville have et specielt stykke legetøj med, da dette stykke legetøj havde en bestemt betydning for dem – en affektionsværdi.

Er Robert og Rose relevante i dag?

Fortællingen om de to børn, Robert og Rose fra Værløse, foregår måske for over 100 år siden, men deres tanker, deres overvejelser og deres problemer er ikke desto mindre yderst aktuelle i dag. For hvordan er det egentlig at starte i en ny klasse uden at kunne sproget? Hvordan leger man med andre børn, hvis man ikke kan snakke sammen? På skolerne var der mange børn, der kunne nikke genkendende til Robert og Roses problemer. De havde selv prøvet at stå som de nye i klassen uden at kunne sproget. De havde selv prøvet at forlade deres venner og familie til fordel for et nyt liv i et fremmed land. Der blev snakket ivrigt om frygten for at forlade det kendte og spændingen ved at rejse til et nyt land. Selv dem, der ikke havde prøvet at flytte, kunne sætte sig ind i de følelser Robert og Rose måtte have haft. Og det er netop det følelsesmæssige aspekt, der gør *Til Amerika* til en relevant bog, som børn i dag godt kan forholde sig til, selvom handlingen foregår for 100 år siden. Ved at bruge temaer, der er universelle, kan man gennem litteratur gøre historien relevant for nutidens børn og unge.

Pak din kuffert!

Til Amerika lægger op til en diskussion omkring bevæggrundene for at flytte. Hvorfor flytter man egentlig? På Immigrantmuseet kan man yderligere benytte sig af undervisningsforløbet "Pak din kuffert", for at eleverne bedre kan forstå de helt basale problemstillinger, der knytter sig til det at flytte, hvad enten det er over hals og hoved, eller pga. et nyt arbejde. Med bogen håber vi at kunne fremme læseglæden blandt de yngre læsere gennem den spændende og yderst relevante fortælling om de to Værløsebørn og deres eventyr i Amerika. God fornøjelse. ■

Farum Kommuneskoles og Rådhus' bygningshistorie

Af Bjarne Birkbak | arkivar

Furesø Kommune planlægger at rømme Farums gamle rådhus på Frederiksborgvej og sælge det. Det giver anledning til at genopfriske bygningsens historie.

Farum Kommuneskole blev bygget som afløser for Rytterskolen i Farum Landsby, da denne endnu engang var blevet for lille.

Den første halvdel af skolen blev bygget i 1924 på en bar mark ved Bregnerødvej, den nuværende Frederiksborgvej – midt mellem Farum og Stavsholt - lige nord for "Korsvejskrydset", krydset mellem Bregnerødvej/Frederiksborgvej og Stavsholtvej/Hovedgaden. Skolen var tegnet af arkitekt Holger Mundt, og den første halvdel af skolen indeholdt 2 klasseværelser i hovedfløjen og to lærerlejligheder med have i sidefløjen.

I 1931 blev anden halvdel af skolen færdiggjort med endnu 2 klasselokaler i hovedfløjen og gymnastiksal og kommunekontor i nordfløjen. Ovenpå kommunekontoret blev der indrettet en lærer-

indelejlighed, og i tagetagen i øvrigt blev der indrettet sløjdløkke og skolekøkken.

Overfor skolen – på den anden side af Bregnerødvej – blev der i 1942 indrettet et lille anlæg med en obelisk til minde om Peter Lassen, og her ved siden af anlagdes en idrætsplads med fodboldbane og løbebaner.

Farum Kommuneskole var fra 1931 et næsten helt symmetrisk bygningskompleks med to markante trapper ud mod skolegården, som lå ud til Bregnerødvej.

Midt mellem Farum og Stavsholt, ved Bregnerødvej, blev den første halvdel af Farum Kommuneskole bygget i 1924. Skolen ses på kortet indtegnet som den første halvdel fra 1924.

Første halvdel af Kommuneskolen - ofte betegnet som Hovedskolen - med to klasseværelser og to lærerlejligheder med haver.

Endnu i 1950 lå Kommuneskolen næsten for sig selv ved Bregnerødvej. Overfor var der i 1942

I 1950 begyndte man at diskutere overgangen fra landsbyordnet til købstadsordnet skole, hvilket krævede en udvidelse af skolen, og i 1953 stod den første fløj (vestfløjen) af det, der senere blev til Paltholmskolen, færdig. Sydfløjen blev tilføjet i 1959, og hele Paltholmskolen stod færdig i 1963.

Efter færdiggørelsen af Paltholmskolen blev den gamle hovedskole efterhånden fuldstændigt inddraget som rådhus. Trapperne mod Bregnerødvej/Frederiksborgvej blev fjernet, og hele det indre af den gamle skole er totalt ombygget.

I 1970 blev der bygget en ny administrationsbygning syd for den ældste del af den oprindelige skole, med plads til skatte- og socialkontor.

Bygningen har gennem mange år været Farum Kommunes mest prominente offentlige bygning, og den har stor kulturhistorisk betydning som både skole og kommunekontor/rådhus. ■

Farum Rådhus til venstre i billedet ca. 1985 med den nye administrationsbygning sydfor langs Frederiksborgvej og Paltholmskolen og Farum Bytorv liggende bagved.

lavet et lille anlæg og bagved dette anlagt en idrætsplads til brug i skolens gymnastiktimer.

Farum Kommuneskole set fra Bregnerødvej ca. 1950.

Farums gamle kommuneskole og rådhus som bygningen fremtræder i dag. Foran ses to træer plantet af stiklinger fra det gamle Majtræ i Farum Hovedgade. Om det tredje træ også stammer herfra, vides ikke.

Fra Majtræet til byrådsal

Af Morten Mortensen | museumsinspektør

I år skal en ny kommunalbestyrelse vælges, det sker hvert fjerde år, og det er en fast tilbagevendende begivenhed i alle kommuner landet over. Vi tager det som en selvfølge, at alle borgere over 18 år er med til at bestemme, hvem der skal lede vores lokalsamfund. Men det har ikke altid været en selvfølge, at alle borgere, uanset social status og køn, har kunnet afgøre, hvem der skulle stå i spidsen for det lokale styre.

Det lokale selvstyre etableres i Farum

Fra gammel tid var bønderne i Farum vant til selv at afgøre spørgsmål vedrørende jordfællesskabet og administrere hjælp ved fx sygdom og brand. I praksis foregik det ved, at sognets gårdmænd mødtes ved Bystævnetræet, også kendt som Majtræet, hvor man under ledelse af en oldermænd løste de fælles problemer.

Ved landsbyfællesskabets ophør omkring 1800 blev dette afløst af to administrative organer, nemlig Fattigkommissionen i 1803 og Skolekommissionen i 1806. Som statens forlængede arm var præsten som embedsmand født formand, og lokalsamfundets mødested kunne i Farum flytte fra Majtræet til præstegården. Foruden præsten sad sognets største jordejere i kommissionerne.

Første gang, at borgene i Farum kunne vælge hvem, der skulle lede sognekommunen, var i 1842, da Sogneforstanderskabet blev indført. Dog var det kun mænd over 25 år med en vis formue, der fik stemmeret, og også kunne vælges til Sogneforstanderskabet. I Farum var der 39 valgberettigede: skolelæreren, sognefogeden, kroejeren, forpagteren på Farumgård og sognets største gårdmænd. Præsten var født medlem indtil 1868, hvor en ny landkommunallov også ændrede navnet på Sogneforstanderskabet til Sognerådet.

Sognerådet under forandring

Indtil 1909 var det politiske liv i Sognerådet i Farum præget af, at gårdmændene siden 1868 havde siddet på magten. Posten som Sognerådsformand var i perioden, med en enkelt undtagelse (1888-1889), besat af gårdmænd. Nogle håndværkere, handlende og politibetjenten blev dog også valgt ind.

Samtidigt havde kvinder i 1908 fået stemmeret til kommunalvalgene, men i Farum skulle man helt frem til 1950'erne, før de første kvinder blev valgt til Sognerådet.

“Dog var det kun mænd over 25 år med en vis formue, der fik stemmeret, og også kunne vælges til Sogneforstanderskabet.”

Sognerådet i Farum 1950-1954.

Thora Brochorst Olsen sidder i midten som eneste kvindelige medlem.

Børge Jensen og Karen Margrethe Olsen på Farum Kommunekontor ca. 1945.

En af de vigtige opgaver Sognerådet overtog fra tiden før Sogneforstanderskabet var at understøtte de syge, gamle og fattige. Der-til havde man en fattiggård på Søvej, der eksisterede fra 1835 til 1880. Her anbragtes mennesker, der ikke var i stand til at tage vare på sig selv: Ældre, fysisk og psykisk syge, samt forældreløse børn. Pengene kom oprindeligt fra kirkebøssen og bønderne. Hvis fattiglemmer kunne arbejde, blev de anbragt på en gård, hvor de blev betalt med kost og logi. Med tiden blev lokale tiltag, som fx. Fattiggården overtaget af det offentlige, i dag kendt som socialhjælp.

Med Slangerupbanen i 1906 opstod en gruppe af stationsbyborgere, der snart gjorde sin entré på den lokalpolitiske scene, og i 1921 fik de den politiske magt i Sognerådet. Et halvt århundredes gårdmandsstyre fik en ende.

I de næste 40 år sad de konservative på formandsposten i Sognerådet. Johannes Jespersen var stationsforstander på Farum Station og sognerådsformand fra 1929-62. Sammen med den socialdemokratiske gruppe samarbejdede de konservative især om at sikre Farum et skolesystem, der svarede til købstædernes. Det lykkedes i 1959 for kommunen at få den såkaldte "Gentoftestatus", hvilket betød, at kommunen kunne administreres som en købstad og Johannes Jespersen kalde sig borgmester.

I 1974 blev det borgerlige flertal afløst af en socialdemokratisk ledet kommunalbestyrelse. Nye partier var kommet ind i kommunalbestyrelsen: Venstresocialisterne, Danmarks Kommunistiske Parti og ikke mindst Miljølisten, der var et lokalt tværpolitisk parti. De mange nye tilflyttere i Farum Midtpunkt gjorde sig nu politisk gældende.

I 1986 kom de borgerlige politikere igen til magten, da venstrepolitikeren Peter Brixtofte blev ny borgmester. Han udviklede den berømte Farummodel, men siden viste det sig, at modellen også gav mulighed for et omfattende embedsmisbrug.

Sidste kapitel i kommunens historie har nu varet i 10 år, da Farum i 2007 sammen med Værløse blev til Furesø Kommune. ■

Oplev denne historie og meget mere i Furesø Museers nye særudstilling om Farum på Mosegården i Værløse.

Farum Sogneråd 1913-1917.

Omkring bordet sidder Ole P. Olsen, I.W. Kristiansen, Wilhelm Lange, Hans N. Hansen, Valdemar Hansen, Rasmus Lars Rasmussen og Lars Rasmussen.

Farum Sogneråd 1950-54.

Her ses Brixtofte tv. mens Øjvind Fangel, formand for Farum Tennisklub, tager det første spadestik til klubbens nye tennishal, der blev indviet i 1989.